

№ 35/1955. s e s framställning till Ålands landsting
med förslag till landskapslag om landstings-
mans rätt till pension.

Sedan 1948 har riksdagsman varit berättigad till pension under
förutsättning att han tillhört riksdagen i minst 10 års tid. Re-
dan därförinnan hade i särskilda fall beviljats extra pensioner
åt riksdagsmän. Sedan riksdagsmannaarvodet i april detta år jus-
terades och i samband därmed också lagen om riksdagsmännens pen-
sioner, är riksdagsman berättigad till pension enligt den löne-
klass, som är åtta klasser lägre än den högsta avlöningsklassen
för innehavare av statens tjänst eller befattning, alltså 34 lkl.
för närvarande. Pensionsbeloppet för full pension i denna klass
är 534.400 mark, vartill kommer för närvarande 15 % indextillägg.
Särskilda bestämmelser om avdrag från pensionsbeloppet gäller för
den händelse pensionstagare samtidigt skulle vara berättigad till
pension ur statsmedel på grund av att han innehaft statens tjänst.

Sedan numera riksdagsmannauppgiften fått karaktär av heltids-
syssla och sålunda för de flesta riksdagsmän icke medger skötande
av annan tjänst eller annat arbete i nämnvärd grad under den tid

riksdagsmannauppdraget varar, har ett sådant system varit befogad. Också en landstingsman kommer, om han under lång tid är bunden landstingsmannauppdrag, att väsentligen hindras i sina möjligheter att lägga en ekonomisk grund för den tid, då han på grund av ålder icke mer är förmögen att försörja sig med arbete. Det var därför på sin plats, att möjlighet bereddes landskapet att bevilja en sådan person pension såsom bidrag till hans uppehälle under ålderdomen. Därvid måste likväl hänsyn tagas till att landstingsmannauppdraget för närvarande icke omfattar mer än ungefär 50 dagars arbete i året medan riksdagsarbetet genomsnittligt under senare tider varat ungefär 200 dagar i året. Med hänsyn härtill kan man knappast för landstingsmän tänka sig en så hög pension, att pensionstagaren skulle bli helt försörjd genom densamma. Landskapsstyrelsen har därför i förslaget stannat för en avsevärt lägre pension och föreskriver som minimitid för pensionsberättigade hela 20 år. Full pension skulle uppnås vid trettio pensionsår. Minimipensionen blir enligt förslaget något mer än en femtedel av den pension riksdagsman är berättigad till med samma antal pensionsår. Har en landstingsman mer än tjugu pensionsår, skulle pensionen för varje pensionsår höjas med en trettion-

dedel av full pension ända tills vid trettio pensionsår full pension uppnås. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning borde en sådan pension kunna anses stå i proportion till riksdagsmannapensionen.

Beviljande av pension åt en person anses vara för hans livstid oåterkalleligt på annat sätt än genom lagändring, verkställd i den ordning, som är stadgad om stiftande och ändring av grundlag. Då Landstinget saknar möjlighet att stifta sådan lag, skulle beviljande av pension medföra, att pensionen icke kan frångå den pensionsberättigade genom Landstingets åtgärd. Genom lagändring kan Landstinget blott åstadkomma, att personer icke framdeles bli pensionsberättigade. På grund härav är det skäl att noggrant överväga denna landskapslags konsekvenser i ekonomiskt avseende.

Landstingsmannen utövar i sin verksamhet samma uppdrag som riksdagsmannen och produkterna av denna verksamhet, landskapslagar och landskapets budgeter, ha samma rättsverkan som rikets lagar och budgeter, blott med den skillnaden, att landskapets författningar äro giltiga inom ett begränsat område av landet. Då jämförelsegrund sålunda förefinnes och de enligt landskapslagen

beviljade pensionerna bör anses ha motsvarighet i riket, i synnerhet om de beviljas efter de principer, som landskapsstyrelsen föreslagit och sålunda stå i proportion till riksdagsmännen pensioner, anser landskapsstyrelsen att utgifterna härför borde godkännas för kompensation.

Ur behörighetssynpunkt torde några betänkligheter icke förefinnas. Landstinget bör ha oinskränkt makt att ordna avlönings- och pensionsförhållandena för landskapets tjänstemän och befattningshavare på lämpligt sätt, blott med det undantaget, att en s.k. förvärvad rättighet icke kan frångå en medborgare i landet, såsom ovan nämndes.

Innan den nya landstingsordningen av år 1951 trädde i kraft, var den, som bland landstingsmän blev vald till ledamot i landskapsnämnden, skyldig att avstå från ledamotskap i landstinget. På grund härav vore det oskäligt att icke i sådant fall jämväl det nya uppdraget skulle beaktas vid beräkandet av pensionsår, synnerhet som ledamotskap i landskapsnämnden medförde minst lika stor arbetsbörda. Landskapsstyrelsen har därför föreslagit att också ledamotskap i landskapsnämnden under tiden intill den 1.1. 1953 bör beaktas vid beräkandet av pensionsår.

På grund av det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om landstingsmans rätt till pension.

1 §.

Envar, som varit medlem av Ålands landsting, är under nedan stadgade förutsättningar berättigad till livstidspension ur landskapsmedel.

2 §.

Förutsättning för erhållande av pension är, att vederbörande uppnått sextio års ålder samt innehar minst tjugu enligt 2 mom. beräknade pensionsår.

Såsom pensionsår beräknas den tid, under vilken vederbörande efter fyllda trettio år tillhört landstinget eller varit ledamot i Ålands landskapsnämnd före den 1 januari 1953. Pensionsår räknas i fulla kalendermånader.

Är den pensionsberättigade fortfarande medlem av landstinget då han fyller sextio år, blir han berättigad att lyfta pension från den tidpunkt, då hans landstingsmannauppgifter upphör.

Är pensionsberättigad vid tidpunkt, som avses i 1 och 3 mom. i

avsaknad av valrätt av annan orsak än att han ställts under förmynderskap, eller utstår han i straffanstalt direkt ådömt frihetsstraff eller är i främmande makts tjänst eller lever i utlandet, där hans vistelse varat oavbrutet minst tre år, äger han likväl icke rätt till pension, förrän han åter erhållit valrätt frigivits från straffanstalt, utträtt ur främmande makts tjänst eller återvänt till hemlandet.

3 §.

Full pension motsvarar till åttonde avlöningsklassen hörande innehavare av landskapets tjänst eller befattning med grundkörtillkommande full pension jämte därå möjligen utgående tillägg. Denna pension tilldelas förutvarande landstingsman, som har trettio pensionsår.

Har den pensionsberättigade tjugu pensionsår, erhåller han tredjedels pension och för varje pensionsår därutöver ytterligare en trettiondedel av full pension tills full pension uppnåtts.

4 §.

Har landstingsman förklarats förlustig sitt landstingsmannaupdrag, går han även förlustig rätten att räkna sig tillgodoräkna föregående pensionsår eller, om han på grund av sitt lands-

tingsmannaupdrag tidigare blivit beviljad pension enligt denna landskapslag, rätten till denna pension.

5 §.

Pensioner, som skola utgå enligt denna landskapslag, beviljar på ansökan landstingets kanslikommission.

Den, som anser att kanslikommissionen förvägrat honom pension, vartill han har laga rätt, är berättigad att hos högsta förvaltningsdomstolen söka ändring i kanslikommissionens beslut inom trettio dagar efter erhållen kännedom om detsamma.

6 §.

Pension utbetalas från och med den månad, som följer näst efter den, då rätten till pension uppstod, såvida behörig ansökan inlämnats till landstingets kansli inom sex månader från sistnämnda tidpunkt. Göres ansökan senare, utbetalas pensionen från början av den månad, som följer närmast efter den dag, då ansökan inlämnades.

7 §.

Inträder pensionstagare i främmande makts tjänst eller har han efter pensionens beviljande i en fortsättning vistats utomlands tre år, går han förlustig sin rätt till pension.

183 332
332
Kansli Kommissionen kan likväl på pensionstagares ansökan besluta, att pensionen icke går förlorad av orsak, som nämnes i 1 mom., eller, om rätten redan före ansökningen gått förlorad, återställa densamma tidigast från dagen för ansökningens inlämnande.

8 §.

Pensionstagare har icke rätt att uppbära pension för den tid han:

1) är landstingsman;

2) av annan orsak än att han blivit ställd under förmyndarskap är i avsaknad av valrätt; eller

3) i straffanstalt utstår direkt ådömt frihetsstraff.

Sedan i 1 mom. nämnt hinder för utbetalning av pension upphört, utbetalas pensionen från början av den månad, som följer närmast efter det pensionstagaren till landskapsstyrelsen inlämnat utredning om, att han åter är berättigad att erhålla pension.

9 §.

Pensionen utbetalas av landskapsstyrelsens kamrerarkontor naturligen i förskott. För detta ändamål skall kansli Kommissionen översända till landskapsstyrelsen avskrift av det åt pensionsta-

ren utfärdade pensionsbrevet samt uppgift om hans boningsort.

Pensionstagare är även skyldig att för landskapsstyrelsen förete av densamma påyrkad utredning.

Rätt till pensionsrat förfaller, såvida densamma icke lyftats inom loppet av tre år från förfallodagen.

I de fall, som avses i 7 och 8 §§, må av pensionstagare möjligen i förskott uppburet pensionsbelopp icke återfordras för den månad, under vilken han gått rätten till pension förlustig, eller rätten att uppbära pension upphört.

10 §.

I denna landskapslag stadgad pension utbetalas till pensions-tagaren oberoende av, om han samtidigt åtnjuter avlöning av staten, landskapet eller annan arbetsgivare.

Ifall enligt denna landskapslag pensionsberättigad erhåller pension ur stats- eller landskapsmedel även på annan grund, avdrages hälften av landstingsmannapensionen, likväl icke mer än hälften av den andra pensionens totala belopp.

11 §.

Föreligga synnerliga skäl, kan kansli Kommissionen på ansökan bevilja extra pension åt person, som varit landstingsman men ej är

pensionsberättigad enligt denna landskapslag.

Åt efterlevande make och fader- eller moderlöst barn efter landstingsman kan likaså, där omständigheterna äro ömmande, beviljas extra pension ur landskapsmedel.

Beträffande extra pension skall i tillämpliga delar iakttagas, vad om landskapets extra pensioner är gällande.

12 §.

Landskapsstyrelsen äger övervaka, att i denna landskapslag föreskriven pension icke erläggas, därest pensionsrätten förverkats eller hinder för pensionens utbetalande föreligger, ävensom att vid pensionens utbetalande iakttages vad i 10 § är stadgat.

För övervakningens utövande äger kanslikommissionen meddela landskapsstyrelsen de uppgifter, varom den har kännedom, i den mån de inverka på pensionens utbetalning.

13 §.

Närmare bestämmelser angående verkställigheten av denna landskapslag kunna utfärdas genom landskapsförordning.

14 §.

Denna landskapslag tillämpas från den 1 januari 1956.

Åt dem, som vid denna landskapslags ikraftträdande erhålla

-rätt, utbetalas pension pensionsfrån och med den 1 januari 1956. Har ansökan om pension inlämnats mer än sex månader efter landskapslagens ikraftträdande, skall pensionen likväl erläggas först från och med den månad, som närmast följer efter det ansökan inlämnats.

Mariehamn, den 4 november 1955.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson.

Landskapssekreterare

Rolf Sundman.